

Wstęp

Podatek od towarów i usług pozostaje jednym z najistotniejszych zagadnień w polskim systemie podatkowym. Jego złożona konstrukcja, skomplikowane przepisy oraz liczne wyjątki nadal sprawiają, że stanowi on ogromne wyzwanie zarówno dla przedsiębiorców, jak i dla księgowych. Zrozumienie zasad funkcjonowania VAT to nie tylko znajomość przepisów, ale także umiejętność ich praktycznego zastosowania.

Błędne rozliczenie VAT, choćby z powodu nieuwzględnienia drobnych zmian w przepisach lub nieznajomości odpowiednich interpretacji, może prowadzić do poważnych konsekwencji – od sankcji finansowych po czasochłonne kontrole.

Książka „VAT 2025 w praktyce. 100 odpowiedzi ekspertów na pytania księgowych” została przygotowana z myślą o osobach, które codziennie stykają się z wyzwaniami rozliczania VAT, zarówno w kontekście dużych firm, jak i małych przedsiębiorstw. Eksperci odpowiadają na kluczowe pytania, które pojawiają się w praktyce, pomagając w zrozumieniu często trudnych zagadnień.

Dzięki praktycznemu podejściu publikacja ta może pełnić rolę przewodnika i wsparcia w codziennej pracy, ograniczając ryzyko błędów i ułatwiając podejmowanie trafnych decyzji. To niezbędna pozycja dla każdego, kto chce mieć pewność, że jego działania są zgodne z aktualnymi przepisami, a podejmowane decyzje są właściwie uzasadnione.

Rozliczanie VAT

1. Jak rozliczyć sprzedaż środka trwałego nieujętego w ewidencji ŚT

? Problem: Zakład zamierza sprzedać pracownikowi stary agregat prądotwórczy. Sprzęt nie widnieje w ewidencji środków trwałych. Na jakiej podstawie można wystawić fakturę sprzedaży?

! Rozwiązanie: W tym przypadku sprzedaż dla osoby fizycznej należy dokumentować paragonem. Dokumentujemy sprzedaż paragonem, jeśli posiadamy kasę fiskalną. W innym przypadku na żądanie podatnika można wystawić fakturę VAT. Fakturę można także wystawić do paragonu.

Przedsiębiorca może skorzystać ze zwolnienia z kasy fiskalnej, pod warunkiem że udokumentuje fakturą sprzedaż środka trwałego (poz. 50 załącznika do rozporządzenia).

Zwolnieniu z ewidencji na kasie fiskalnej podlega dostawa towarów i świadczenie usług, które na podstawie przepisów o podatku dochodowym są zaliczane przez podatnika do środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych podlegających amortyzacji, jeżeli czynności te w całości zostały udokumentowane fakturą.

W tym przypadku sprzedaż dla osoby fizycznej należy dokumentować paragonem. Dokumentujemy sprzedaż paragonem, jeśli posiadamy kasę fiskalną. W innym przypadku na żądanie podatnika można wystawić fakturę VAT (art. 106b ust. 3 ustawy o VAT). Fakturę można także wystawić do paragonu.

Tomasz Burchard, doradca podatkowy

PODSTAWA PRAWNA:

- § 2 ust. 2, poz. 50 załącznika do rozporządzenia ministra finansów z 17 grudnia 2024 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji sprzedaży przy zastosowaniu kas rejestrujących (Dz.U. z 2024 r. poz. 1902),
- art. 106b ust. 3 ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r. poz. 361 ze zm.).

2. Jakie są praktyczne skutki utraty zwolnienia podmiotowego z VAT

? Problem: Prowadzę działalność gospodarczą jako osoba fizyczna. Podstawowa działalność, tj. prowadzenie szkoły językowej, jest zwolniona z VAT. W okresie wakacyjnym (z uwagi na brak dochodów z podstawowej działalności) prowadzę dodatkowo krótkoterminowy wynajem pokoi (zamieniam sale lekcyjne na pokoje gościnne) i korzystam ze zwolnienia z VAT dla przychodów poniżej 200.000 zł. Aktualnie zamierzam rozszerzyć działalność o wyrób biżuterii, która jest opodatkowana VAT. W związku z tym mam pytania:

1. Czy rejestrując się jako podatnik VAT (dla produkcji biżuterii), automatycznie zobowiązana jestem do opodatkowania tym podatkiem najmu pokoi?
2. Przed rozpoczęciem sprzedaży biżuterii muszę się podszkolić oraz zakupić materiały do produkcji, żeby wyprodukować biżuterię, a następnie ją wypromować (założyć stronę internetową) oraz założyć sklep internetowy. Zgłoszenie podatkowe VAT-R chcę złożyć dopiero przed samą sprzedażą, co może nastąpić nawet po kilku miesiącach od rozpoczęcia produkcji. Czy to jest dozwolone? Czy będę mogła odliczyć VAT od zakupu materiałów do produkcji biżuterii po tych kilku miesiącach?

! Rozwiązanie: W związku z rozpoczęciem sprzedaży biżuterii utraci Pani prawo do korzystania ze zwolnienia z VAT. Zwolnienie przestanie mieć zastosowanie również do świadczonych usług wynajmu pokoi. Od tego momentu ich świadczenie będzie opodatkowane VAT według stawki 8%. Będzie Pani mogła odliczyć VAT od zakupu materiałów

do produkcji biżuterii. Kwestia opodatkowania usług szkoleniowych oraz usług związanych z założeniem sklepu internetowego jest jednak kontrowersyjna.

Przepisy zwalniają od VAT sprzedaż dokonywaną przez podatników, u których wartość sprzedaży nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty 200.000 zł (art. 113 ust. 1 ustawy o VAT), jak również sprzedaż dokonywaną przez podatnika rozpoczynającego w trakcie roku podatkowego wykonywanie czynności podlegających opodatkowaniu, jeżeli przewidywana przez niego wartość sprzedaży nie przekracza, w proporcji do okresu prowadzonej działalności gospodarczej w roku podatkowym, 200.000 zł (art. 113 ust. 9 ustawy o VAT).

Jest to tzw. zwolnienie podmiotowe. Podatnicy korzystający z tego zwolnienia nie naliczają VAT należnego oraz zwolnieni są z większości obowiązków w zakresie VAT, np. nie muszą rejestrować się jako podatnicy VAT (art. 96 ust. 3 ustawy o VAT).

Nie jest możliwa sytuacja, w której podatnik częściowo korzysta ze zwolnienia podmiotowego, częściowo zaś ze zwolnienia tego nie korzysta. Jeżeli zatem w przedstawionej sytuacji zrezygnuje Pani z korzystania ze zwolnienia podmiotowego (mając świadomość, że utraci Pani prawo do korzystania z tego zwolnienia w związku z rozpoczęciem sprzedaży biżuterii) lub utraci Pani do niego prawo (np. w związku z rozpoczęciem sprzedaży biżuterii), zwolnienie przestanie mieć zastosowanie również do świadczonych przez Panią usług wynajmu pokoi. Od tego momentu świadczenie tych usług będzie zatem opodatkowane VAT według stawki 8% (na podstawie art. 41 ust. 2 w zw. z poz. 47 załącznika nr 3 w zw. art. 146ef ust. 1 pkt 2 ustawy o VAT).

W związku z rezygnacją z korzystania ze zwolnienia podmiotowego lub utratą prawa do korzystania z tego zwolnienia będzie Pani mogła odliczyć w drodze korekty VAT, który nie zostanie odliczony przy nabyciu materiałów do produkcji biżuterii. Będzie tak niezależnie od tego, ile czasu upływie od ich nabycia (na podstawie art. 91 ust. 7 w zw. z art. 91 ust. 7d ustawy o VAT).

Natomiast w przypadku usług szkoleniowych oraz usług związanych z założeniem sklepu internetowego prawo do takiego odliczenia będzie według mnie Pani przysługiwać, jeżeli od końca miesiąca, w którym nabydzie Pani takie usługi, nie upłynie 12 miesięcy (na podstawie art. 91 ust. 7 w zw. z art. 91 ust. 7c ustawy o VAT). Jednak kwestia ta nie jest oczywista i w celu skorzystania z prawa do odliczenia w tym zakresie doradzałbym wcześniejszą (tj. przed dokonaniem zakupów tych usług) rejestrację VAT lub uprzednie uzyskanie interpretacji indywidualnej dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej w tym zakresie.

Tomasz Krywan, doradca podatkowy

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 41 ust. 2 w zw. z poz. 47 załącznika nr 3 w zw. z art. 146 ust. 1 pkt 2, art. 91, art. 113 oraz art. 146ef ust. 1 pkt 2 ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r. poz. 361 ze zm.).

3. Jak rozliczać najem krótkoterminowy w VAT

? **Problem:** Czynny podatnik VAT podpisał umowę z firmą (zarządzanie nieruchomościami – najem krótkoterminowy) polegającą na korzystaniu z jej mieszkań przez 3 miesiące. Otrzymała przelew na konto. Czy należy wystawić fakturę dokumentującą ten przychód? Czy taki przychód jest opodatkowany VAT stawką 8%, 23%, czy może zwolniony ze względu na wynajem na cele mieszkalne?

! **Rozwiązanie:** Podatniczka oddająca do używania na podstawie umowy najmu posiadane nieruchomości firmie zarządzającej, która to firma następnie będzie je podnajmowała w ramach działalności gospodarczej, koncentrującej się na świadczeniu usług zakwaterowania (PKWiU dział 55), wykonywanej we własnym imieniu i na własny rachunek, powinna zastosować dla tej usługi stawkę VAT w wysokości 23%.

Zasadniczo usługi najmu nieruchomości opodatkowane zostały VAT w wysokości 23%. Jednak dla:

- usług związanych z zakwaterowaniem (PKWiU dział 55) zastosowanie znajdzie 8% stawka VAT (poz. 47 załącznika nr 3 do ustawy o VAT),
- usług w zakresie wynajmowania lub wydzierżawiania nieruchomości o charakterze mieszkalnym lub części nieruchomości, na własny rachunek, wyłącznie na cele mieszkaniowe, skorzystać należy ze zwolnienia z VAT (art. 43 ust. 1 pkt 36 ustawy o VAT).

Usługi zakwaterowania (PKWiU dział 55) charakteryzują się tym, że usługa rozliczana jest zazwyczaj w cyklach dziennych lub tygodniowych wraz ze świadczeniem dodatkowych usług takich jak recepcja, sprzątanie itp. Osoba przebywająca w nieruchomości realizuje cel turystyczny bądź biznesowy.

Z kolei aby objąć zwolnieniem z VAT najem, niezbędne jest, aby oddany do użytkowania obiekt miał przeznaczenie mieszkalne, a najemca zaspokajał w nim własne potrzeby mieszkaniowe, organizując w tym miejscu centrum swoich interesów życiowych.

Pytający musi zatem przeanalizować, co jest przedmiotem umowy najmu pomiędzy podatniczką a firmą zarządzającą, jakie ma prawa i jakie przyjęła na siebie obowiązki firma zarządzająca względem lokali mieszkalnych oddanych jej do użytku.

Wydaje się, że usługa, którą będzie wykonywała właścicielka, nie będzie ani usługą zakwaterowania, ani usługą najmu, w której najemca będzie realizował cel mieszkaniowy. Będzie zatem opodatkowana VAT w wysokości 23%. Dopiero najemca podatniczki – firma zarządzająca nieruchomościami, będzie świadczyć usługi najmu krótkoterminowego na dalszym etapie udostępnienia nieruchomości, z tym że działając już na własny rachunek.

To, że najemca (firma zarządzająca) wykorzystuje lokale mieszkalne do świadczenia usług zakwaterowania lub do najmu mieszkalnego na rzecz klienta ostatecznego nie przesądza o tym, że podatniczka, o której mowa w pytaniu, właścicielka mieszkań, sama staje się podmiotem świadczącym tego typu usługi.

Nie może zatem objąć swoich świadczeń preferencyjną stawką VAT w wysokości 8% lub zwolnieniem przedmiotowym z VAT. Tak też uważają organy podatkowe, na przykład **dyrektor KIS w interpretacji indywidualnej z 24 czerwca 2020 r. (0114-KDIP1-1.4012.199.2020.2.AKA)**.

Odpłatny najem wykonywany dla innego podatnika objęty jest VAT w wysokości 23%. Wymaga wystawienia faktury potwierdzającej to świadczenie. Faktura powinna zostać sporządzona najpóźniej z chwilą upływu terminu płatności czynszu. W tym właśnie momencie powstaje obowiązek podatkowy w VAT w odniesieniu do oddania nieruchomości do używania przez podatniczkę (art. 19a ust. 5 pkt 4 w zw. z art. 106i ust. 3 pkt 4 ustawy o VAT).

Jolanta Kica, doradca podatkowy, radca prawny

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 19a ust. 5 pkt 4 lit. b, art. 43 ust. 1 pkt 36, art. 106i ust. 3 pkt 4 ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r. poz. 361 ze zm.).

4. Czy rolnik prowadzący działę specjalne produkcji rolnej musi być podatnikiem VAT

? Problem: Czy rolnik prowadzący działę specjalne o PKD 01.47Z powinien być podatnikiem VAT? Czy może funkcjonować dalej jako rolnik ryczałtowiec?

! Rozwiązanie: Rolnik prowadzący działę specjalne produkcji rolnej może być na gruncie VAT rolnikiem ryczałtowym.

Rolnikiem ryczałtowym jest rolnik dokonujący dostawy produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej lub świadczący usługi rolnicze, korzystający ze zwolnienia od podatku na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o VAT, z wyjątkiem rolnika obowiązującego na podstawie odrębnych przepisów do prowadzenia ksiąg rachunkowych (art. 2 pkt 19 ustawy o VAT).

Jednocześnie przez działalność rolniczą na gruncie VAT rozumie się produkcję roślinną i zwierzęcą, w tym produkcję materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego oraz reprodukcyjnego, produkcję warzywniczą, gruntową, szklarniową i pod folią, produkcję roślin ozdobnych, grzybów uprawnych i sadowniczą, chów, hodowlę i produkcję materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych, produkcję zwierzęcą typu przemysłowego lub fermowego oraz chów i hodowlę ryb i innych organizmów żyjących w wodzie, a także uprawy w szklarniach i ogrzewanych tunelach foliowych, uprawy grzybów i ich grzybni, uprawy roślin *in vitro*, fermową hodowlę i chów drobiu rzeźnego i nieśnego, wylęgarnie drobiu, hodowlę i chów zwierząt futerkowych i laboratoryjnych, chów i hodowlę dżdżownic, entomofagów i jedwabników, prowadzenie pasiek oraz chów i hodowlę innych zwierząt poza gospodarstwem rolnym, sprzedaż produktów gospodarki leśnej i łowieckiej, z wyjątkiem drewna okrągłego z drzew tropikalnych (CN 4403 41 00 i 4403 49) oraz bambusa (CN 1401 10 00), a także świadczenie usług rolniczych (art. 2 pkt 15 ustawy o VAT).

Jak widać, działalność rolnicza w rozumieniu ustawy o VAT obejmuje również działalność uważaną na gruncie przepisów o podatku dochodowym za działy specjalne produkcji rolnej. Jednocześnie ustawa o VAT nie zawiera żadnych szczególnych przepisów dotyczących rolników prowadzących działy specjalne produkcji rolnej.

Powoduje to, że rolnik prowadzący działy specjalne produkcji rolnej może być na gruncie VAT rolnikiem ryczałtowym. W takim przypadku z tytułu prowadzonej działalności rolniczej nie jest zarejestrowany jako czynny podatnik VAT (w uproszczeniu – nie jest na VAT).

Tomasz Krywan, doradca podatkowy

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 2 pkt 15 i 19 ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r. poz. 361 ze zm.).

5. Jak ustalić miejsce świadczenia usług wstępu na imprezy naukowe i edukacyjne

? Problem: Polska spółka z o.o. świadczy usługi organizacji szkoleń prowadzonych przez lekarzy ze Szwajcarii dla lekarzy w Polsce w związku z innowacyjnymi metodami leczenia. Zadaniem polskiej spółki jest całkowite zabezpieczenie szkolenia – eventu, tj. wynajęcie sali, zabezpieczenie miejsc noclegowych, materiałów szkoleniowych, obsługa techniczna szkolenia, obsługa cateringowa, dowóz uczestników na miejsce szkolenia itp. Spółka sama nie prowadzi szkoleń, jedynie zabezpiecza ich wykonanie. Za wykonaną usługę zostaje wystawiona faktura w złotych dla kontrahenta mającego siedzibę w Szwajcarii, zgodnie z przedłożonym kosztorysem. W fakturze w pozycji: stawka VAT wskazano „NP”, czyli nie podlega opodatkowaniu w Polsce. Czy polska spółka prawidłowo rozlicza wykonane usługi, traktując to jako eksport usług opodatkowanych poza granicami kraju?

! Rozwiązanie: Uważam, że polska spółka postępuje prawidłowo, traktując wskazane usługi jako sprzedaż poza terytorium kraju i dokumentując ich świadczenie fakturami bez danych dotyczących stawki (lub ze stawką „NP”) i kwoty VAT.

Miejszem świadczenia usług wstępu na imprezy, m.in. naukowe i edukacyjne, oraz usług pomocniczych związanych z usługami wstępu na te imprezy świadczonych na rzecz podatnika jest miejsce, w którym te imprezy faktycznie się odbywają.

Od usług wstępu na wskazane imprezy odróżnić należy przy tym usługi ich organizacji. Miejsce świadczenia takich usług na rzecz podatników jest ustalane na zasadach ogólnych określonych w art. 28b ustawy o VAT (zob. na przykład **interpretację indywidualną dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 26 lipca 2013 r., nr IPPP3/443-373/13-2/JK**).

Zasadą wynikającą z tych przepisów jest, że miejscem świadczenia usług jest miejsce, w którym podatnik będący usługobiorcą posiada siedzibę działalności gospodarczej. Wyjątki od tej zasady określają przepisy art. 28b

ust. 2–4 ustawy o VAT, z których najważniejszy dotyczy usług świadczonych dla stałego miejsca prowadzenia działalności gospodarczej podatnika, które znajduje się w innym miejscu niż jego siedziba działalności gospodarczej. Z treści pytania nie wynika jednak, aby ten wyjątek miał zastosowanie.

W przedstawionej sytuacji polska spółka świadczy na rzecz szwajcarskiego kontrahenta usługę organizacji szkolenia, a nie usługę wstępu na szkolenie. Moim zdaniem w związku z tym, że na podstawie art. 28b ust. 1 ustawy o VAT miejsce świadczenia przedmiotowej usługi znajduje się poza terytorium Polski, świadczenie tej usługi nie podlega opodatkowaniu VAT w Polsce. A zatem uważam, że polska spółka postępuje prawidłowo, traktując wskazane usługi jako sprzedaż poza terytorium kraju i dokumentując ich świadczenie fakturami bez danych dotyczących stawki (lub ze stawką „NP”) i kwoty VAT.

Tomasz Krywan, doradca podatkowy

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 28b, art. 28g ust. 1 ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r. poz. 361 ze zm.).

6. Czy jednorazowa sprzedaż poniżej limitu zwolnienia podmiotowego pozwala zastosować zwolnienie z VAT

? **Problem:** Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą jest zarejestrowana tylko jako podatnik VAT-UE. Świadczy usługi poza terytorium kraju. Dokona jednak jednorazowo sprzedaży towarów na terenie kraju (sprzedaż sukienek). Czy powinna zarejestrować się jako czynny podatnik VAT, czy też, jeżeli sprzedaż opodatkowana nie przekracza 200.000 zł, dalej może być zwolniona z VAT i pozostać zarejestrowana tylko do VAT-UE?

! **Rozwiązanie:** Jeśli sprzedaż krajowa nie przekracza 200.000 zł, to nadal podatnik może korzystać ze zwolnienia. Nadal może też być zarejestrowany tylko do VAT-UE.